

Brüssel, 30.6.2026
COM(2026) 317 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Euroopa Liidu Solidaarsusfondi 2023. aasta aruanne

SISUKORD

Sissejuhatus	2
2023. aastal saadud taotlused	2
Rahastamine	5
Mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) läbivaatamine	6
Toimikute sulgemine.....	6
Kokkuvõte	7

SISSEJUHATUS

Nõukogu 11. novembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 2012/2002¹ (Euroopa Liidu solidaarsusfondi loomise kohta; edaspidi „määrus“) artiklis 12 on sätestatud, et komisjon peab esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande Euroopa Liidu solidaarsusfondi (ELSF) eelmise aasta tegevuse kohta. Seepärast kirjeldatakse käesolevas aruandes ELSFi tegevust 2023. aastal. Aruandes võetakse kokku i) saadud taotlused, ii) kavandatud ja heaks kiidetud rahaline toetus ning iii) 2023. kalendriaasta aruandeperioodil lõpetatud juhtumid. Komisjon hindas kõiki taotlusi määruuses sätestatud kriteeriumide alusel.

2023. aastal sai komisjon **viis uut taotlust** ELSFist rahalise toetuse saamiseks, nimelt Kreekalt (üleujutused), Itaalialt (Emilia-Romagna maakonna üleujutused), Austrialt (üleujutused), Sloveenialt (üleujutused) ja Türgilt (maavärin). Neli taotlust käsitlesid suuri looduskatastroofe ja üks naaberriigis toimunud looduskatastroofi. Kõik taotlused hinnati määruuses sätestatud kriteeriumide kohaselt rahastamiskõlblikeks.

Itaalia, Sloveenia ja Kreeka taotlesid ettemakseid. Komisjon tegi mõne nädala jooksul pärast taotluste saamist kõik ettemaksed, makstes välja kokku ligikaudu 220,09 miljonit eurot.

Türgi maavärina puhul võeti rakendusotsus vastu 2023. aasta novembris ja delegerimisleping allkirjastati 2024. aasta veebruaris. Rakendusotsused ülejäänud nelja eduka taotluse kohta 2023. aastal (Kreeka, Itaalia, Austria, Sloveenia) võeti vastu 2024. aasta novembris ja detsembris. Lisaks sellele lõpetas komisjon 2023. aastal kaks ELSFi juhtumit.

I lisas esitatakse suure looduskatastroofi põhjustatud kahju künnised, mida ELSFi vahendite kasutuselevõtmisel 2023. aastal kohaldati. II lisas esitatakse ülevaade 2023. aastal saadud taotlustest koos asjaomase finantsteabega.

2023. AASTAL SAADUD TAOTLUSED

Komisjon sai 2023. aastal viis uut ELSFi rahalise toetuse taotlust. Kõik taotlused jõudsid komisjonini õigusaktis ettenähtud tähtajaks, st „hiljemalt 12 nädalat pärast [...] esimesi kahjustusi“ (määruse artikli 4 lõige 1). Neli taotlust käsitlesid suuri looduskatastroofe ja üks naaberriigis toimunud looduskatastroofi.

Käesoleva aruande II lisas on nende taotluste kohta esitatud üksikasjalikke finantsandmeid sisaldavad tabelid.

TÜRGI – MAAVÄRINAD

6. veebruaril 2023 tabasid Türgi lõunaosa Kahramanmaraşi piirkonda Põhja-Süüria piiri lähedal kaks tugevat maavärinat, mille tugevus oli vastavalt 7,8 M_w ja 7,5 M_w ². 20. veebruaril 2023 tabas Hatay provintsi järjekordne tugev maavärin tugevusega 6,3 M_w . Need tugevad maavärinad tekitasid ulatuslikku kahju ja nõudsid kümnete tuhandete inimeste elu. Järgnenud kolme nädala jooksul leidis aset üle 10 000 järeltõuke. Märkimisväärne materiaalne kahju tekkis 11 provintsis. Kahjuhinnangu kohaselt sai kahjustada ligi miljon hoonet, millest ligikaudu 280 000 varises kokku või sai tõsiselt kahju. Maavärinad kahjustasid rängalt maantee-

¹ Nõukogu 11. novembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 2012/2002 Euroopa Liidu solidaarsusfondi loomise kohta (EÜT L 311, 14.11.2002, lk 3), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrusega (EL) nr 661/2014 (ELT L 189, 27.6.2014, lk 143) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. märtsi 2020. aasta määrusega (EL) 2020/461 (ELT L 99, 31.3.2020, lk 9).

² M_w – Richteri seismiline magnituudiskaala ehk momentmagnituudiskaala.

, raudtee-, side-, energia-, maagaasi- ja veetaristut. Hinnanguliselt mõjutas see 14 miljonit inimest ehk 16 % Türgi elanikkonnast.

Katastroofile järgnenud kuudel rajati kannatada saanud piirkonda 332 telklinnakut ja 189 konteinerlinnakut. Maavärinas kannatada saanud piirkonnas pakuti erakorralist peavarju peaaegu 1,6 miljonile inimesele. Teistes provintsid pakuti majutust 330 000 katastroofis kannatada saanud inimesele. Lisaks elas ligikaudu 3,5 miljonist Türgis ajutise kaitse all olevast süürlasest üle 1,7 miljoni just selles piirkonnas.

20. aprillil 2023 esitas Türgi taotluse ELSFi rahalise toetuse saamiseks, et rahastada maavärinajärgseid hädaabi- ja taastamismeetmeid. Kuna Türgi osaleb ELiga peetavates ühinemisläbirääkimistes, oli tal õigus taotleda ELSFist abi vastavalt määruse artikli 2 lõikele 1.

Türgi ametiasutused hindasid otseste kahjude kogusummaks 81,7 miljardit eurot, millest komisjon kiitis rahastamiskõlblike otseste kahjudena heaks 78,8 miljardit eurot. See summa ületas kohaldatavat suure looduskatastroofi absoluutkännist 3 miljardit eurot 2011. aasta hindades, mis võrdub 3,804 miljardi euroga 2023. aasta hindades. Seetõttu liigitati katastroof suureks looduskatastroofiks.

Vastavalt komisjoni 23. augusti 2023. aasta ettepanekule COM(2023) 381 kiitsid eelarvapädevad institutsioonid 4. oktoobril 2023 heaks ELSFist Türgile 400 miljoni euro suuruse makse tegemise. 17. novembril 2023 võttis komisjon vastu rakendusotsuse C(2023) 7975 ELSFi rahalise toetuse andmise kohta.

Türgi staatus ELiga ühinemisläbirääkimisi pidava riigina nõudis, et ta allkirjastaks Euroopa Komisjoniga delegeerimislepingu. Leping allkirjastati 2024. aasta veebruaris ja seejärel maksti 19. aprillil 2024 välja 400 miljonit eurot.

ITAALIA – EMILIA-ROMAGNA MAAKONNA ÜLEUJUTUSED

Ajavahemikul 1.–17. maini 2023 tabasid Itaalia Emilia-Romagna maakonda tugevad vihmasajud ja üleujutused. See mõjutas seitset provintsi maakonna kesk- ja idaosas, kus olid äärmiselt tugevad paduvihmad ja suur sademete koguhulk, eelkõige künklikes ja mägistes piirkondades. Sademete koguhulk jäi vahemikku 200–500 mm. Järgnenud üleujutuste tagajärjed olid rängad. Lisaks ulatuslikule majanduslikule kahjule, mis tulenes taristu ning avaliku ja erasektori vara kahjustamisest, kaotas elu 14 inimest. Ekstreemsed ilmastikutingimused põhjustasid üle 1 500 maalihke, mis kahjustasid rängalt teid, hooneid, kommunaaltaristut ja veekogusid.

Itaalia ametiasutused hindasid otseste kahju kogusummaks 8,53 miljardit eurot, millega komisjon nõustus täielikult. See summa ületas 0,6 % Itaalia kogurahvatulust, s.t „suure looduskatastroofi“ kännise, mis oli 2023. aastal 3,8 miljardit eurot. Seetõttu liigitati katastroof suureks looduskatastroofiks.

24. juulil 2023 esitas Itaalia taotluse ELSFist rahalise toetuse saamiseks, et rahastada 2023. aasta mai üleujutuste järgseid hädaolukorra- ja taastamismeetmeid. Itaalia taotles ettemakset.

Komisjon määras 13. novembri 2023. aasta rakendusotsusega C(2023) 7823 Itaaliale ettemakse 94 708 385 eurot. See summa maksti välja 2023. aasta novembris.

Vastavalt komisjoni 27. augusti 2024. aasta ettepanekule COM(2024) 325 kiitsid eelarvapädevad institutsioonid heaks ELSFist Itaaliale 378 833 540 euro suuruse makse tegemise. 18. detsembril 2024 võttis komisjon vastu rakendusotsuse C(2024) 9259 ELSFi

rahalise toetuse andmise kohta. 2024. aasta detsembris maksti välja toetuse jääk 284 125 155 eurot.

SLOVEENIA – ÜLEUJUTUSED

Ajavahemikul 3.–6. augustini 2023 põhjustas tugev madalrõhkkond Sloveenias ulatuslikke sademeid. Paduvihmad põhjustasid ulatuslikke üleujutusi, maalihkeid ja mudavoolusid. Enamik sademeid esines Sloveenia põhjaosas, kus registreeriti kuni 150–200 mm sademeid. Üleujutused olid enneolematu ulatusega ja hõlmasid Sloveenia suurimaid jõgesid. Kõrgvesi hävitas teid, sildu, joogivee- ja reoveetaristut, energiataristut, linnaruumi, põllumajandusmaad ja palju kodusid.

Sloveenia ametiasutused hindasid otseste kahjude kogusummaks ligikaudu 10 miljardit eurot, millest komisjon aktsepteeris rahastamiskõlbliku otseste kahjude kogusummana 7,32 miljardit eurot. See summa ületas 0,6 % Sloveenia kogurahvatulust, s.t „suure looduskatastroofi“ künnise, mis oli 2023. aastal 308,8 miljonit eurot. Seetõttu liigitati katastroof suureks looduskatastroofiks.

20. oktoobril 2023 esitas Sloveenia taotluse rahalise toetuse saamiseks ELSFist, et rahastada 2023. aasta augusti üleujutuste järgseid hädaolukorra- ja taastamise meetmeid. Sloveenia taotles ettemakset.

Komisjon määras 23. november 2023. aasta rakendusotsusega C(2023) 8168 Sloveeniale ettemakse 100 000 000 eurot. See summa maksti välja 2023. aasta detsembris.

Vastavalt komisjoni 27. augusti 2024. aasta ettepanekule COM(2024) 325 kiitsid eelarvepädevad institutsioonid heaks ELSFist Sloveeniale 428 405 059 euro suuruse makse tegemise. 20. novembril 2024 võttis komisjon vastu rakendusotsuse C(2024) 8331 ELSFi rahalise toetuse andmise kohta. 2024. aasta detsembris maksti välja toetuse jääk 328 405 059 eurot.

AUSTRIA – ÜLEUJUTUSED

Ajavahemikul 3.–6. augustini 2023 põhjustasid tugevad vihasajud kahju mitmele avalikule ja erataristule Lõuna-Austrias, eelkõige Lõuna-Kärntenis ja Steiermarkis. Vihasajud ujutasid üle hooned, keldrid, garaažid, metsad ja põllud ning vallandasid üle 900 mudavoolu ja maalihke. Rohkem kui 120 omavalitsust kannatas tormikahjustusi, sealhulgas esinesid kõrge põhjavee taseme tõttu kohalikud elektrikatkestused. Kahjudest teatati ka naaberprovintsidest Salzburgis ja Burgenlandis.

Austria ametiasutused hindasid otseste kahju kogusummaks 208 miljonit eurot, millega komisjon nõustus. Austria ametiasutused esitasid taotluse naaberriigi looduskatastroofi kriteeriumi alusel, mille kohaselt võib ELSFi vahendid samuti kasutusele võtta abikõlbliku riigi looduskatastroofi korral, mis on suur looduskatastroof ka naabruses paikneva abikõlbliku riigi jaoks. Kuna sama looduskatastroof kvalifitseerus Sloveenias suureks looduskatastroofiks, oli Austria taotlus ELSFist toetuse saamiseks kõlblik ilma konkreetse künniseta.

19. oktoobril 2023 esitas Austria taotluse ELSFist rahalise toetuse saamiseks, et rahastada 2023. aasta augusti üleujutuste järgseid hädaolukorra- ja taastamise meetmeid.

Vastavalt komisjoni 27. augusti 2024. aasta ettepanekule COM(2024) 325 kiitsid eelarvapädevad institutsioonid heaks ELSFist Austriale 5 199 245 euro suuruse makse tegemise. 16. detsembril 2024 võttis komisjon vastu rakendusotsuse C(2024) 8860 ELSFi rahalise toetuse andmise kohta. Toetus maksti välja 2024. aasta detsembris.

KREEKA – TESSAALIA PIIRKONNA ÜLEUJUTUSED

Ajavahemikul 4.–11. septembrini 2023 tabas mõnda Kreeka osa tugev ja ulatuslik torm, mis põhjustas äärmuslikke vihmasadusid, mille tagajärjel tekkisid katastroofilised üleujutused mitmes kohas riigi keskosas, eelkõige Tessaalias. Kokku oli sademete hulk mõjutatud piirkondades 400–1 000 mm. Tormi ajal sadas enamikus piirkonnas kokku sama palju vihma kui tavaliselt aasta jooksul. Paduvihm põhjustas Kesk-Kreekas suuri üleujutusi, jättes suured alad vee alla. Üleujutused põhjustasid tõsist kahju taristule, muutsid tänavad jõgedeks, purustasid hooneid ja sildu ning jätsid vee alla terved külad. Lisaks ulatuslikule majanduslikule kahjule, mis tulenes taristu ning avaliku ja erasektori vara kahjustamisest, kaotas elu 17 inimest.

Kreeka ametiasutused hindasid otsese kahju kogusummaks 2,33 miljardit eurot, millega komisjon nõustus. See summa ületas 0,6 % Kreeka kogurahvatulust, s.t „suure looduskatastroofi“ künnise, mis oli 2023. aastal 1,09 miljardit eurot. Seetõttu liigitati katastroof suureks looduskatastroofiks.

20. novembril 2023 esitas Kreeka taotluse ELSFist rahalise toetuse saamiseks, et rahastada 2023. aasta septembri Tessaalia üleujutuste järgseid hädaolukorra- ja taastamismeetmeid. Kreeka taotles ettemakset.

Komisjon määras 23. jaanuari 2024. aasta rakendusotsusega C(2024) 505 Kreekale ettemakse 25 382 237 eurot. See summa maksti välja 2024. aasta veebruaris.

Vastavalt komisjoni 27. augusti 2024. aasta ettepanekule COM(2024) 325 kiitsid eelarvapädevad institutsioonid heaks ELSFist Kreekale 101 528 949 euro suuruse makse tegemise. 22. novembril 2024 võttis komisjon vastu rakendusotsuse C(2024) 8417 ELSFi rahalise toetuse andmise kohta. 2024. aasta detsembris maksti välja toetuse jääk 76 146 712 eurot.

RAHASTAMINE

Komisjoni kavandatud individuaalsed abisummad arvutati meetodi alusel, mis otsustati 2002. aastal ja mida on kohaldatud kõigil järgnevatel juhtudel. Meetod põhineb katastroofi tekitatud otseste kahjude heakskiidetud kogusumma ja mõjutatud riigi suhtelise jõukuse suhtel, mida kajastab suure looduskatastroofi künnis (vt I lisa).

Suurte looduskatastroofide puhul rakendatakse kahest etapist koosnevat progresseeruvat süsteemi, kus allapoole künnist jääva otsese kahju osa puhul kohaldatakse madalamat toetusmäära (2,5 % otseste kahjude kogusummast) ja künnist ületava kahju osa puhul kõrgemat toetusmäära (6 %). Need summad liidetakse. Piirkondlike katastroofide ja naaberriigi looduskatastroofide puhul kaetakse 2,5 % otseste kahjude kogusummast.

Pärast seda, kui Euroopa Parlament ja nõukogu olid ELSFi vahendite kasutuselevõtmiseks heaks kiitnud ja teinud ELi eelarves kättesaadavaks vajalikud eelarveassigneerinud, võttis komisjon vastu rakendusotsused konkreetsetele riikidele toetuse maksmise kohta ning maksis seejärel kogu summa välja. Juhul kui oli tehtud ettemakse, maksti välja vaid toetuse jääk.

Rakendusotsuste lisades on esitatud raha kavandatud kasutuse üldine kirjeldus, loetletud abisaajariikide poolt ELSFi toetuse menetlemiseks määratud asutused ning nimetatud auditi ja kontrolli eest vastutav sõltumatu asutus.

Euroopa Parlament ja nõukogu kiitsid eelarvepädevate institutsioonidena aruandeperioodil komisjoni ettepanekute põhjal heaks kolme rahalise toetuse andmise ELSFist. Komisjon esitas oma ettepaneku ELSFi vahendite kasutuselevõtmise kohta ühes rühmas.

- 28. augustil 2023 võttis komisjon vastu ettepaneku³ võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus ELSFi kasutuselevõtmise kohta, et anda Rumeeniale, Itaaliale ja Türgile abi seoses 2022. ja 2023. aasta looduskatastroofidega. Ettepanekule oli lisatud otsus nr 10/2023, millega tehti ettepanek paigutada solidaarsus- ja hädaabireservi eelarverealt ELSFi tegevuskulude eelarvereale ümber 446 836 375 eurot nii kulukohustuste kui ka maksete assigneeringutena.

4. oktoobril 2023 võtsid eelarvepädevad institutsioonid ettepaneku vastu, millega eraldati ELSFist 454 835 030 eurot i) Rumeeniale seoses 2022. aasta suve põuaga; ii) Itaaliale seoses 2022. aasta septembri üleujutusega Marche maakonnas ning iii) Türgile seoses 2023. aasta veebruaris toimunud maavärinatega. Pärast vastavate abi andmise rakendusotsuste vastuvõtmist maksti 14. detsembril 2023 Rumeeniale 33 895 935 eurot, 14. detsembril 2023 Itaaliale 20 939 095 eurot ja 19. aprillil 2024 Türgile 400 000 000 eurot.

MITMEAASTASE FINANTSRAAMISTIKU (2021–2027) LÄBIVAATAMINE

2023. aasta juunis tegi komisjon ELSFile esitatavate kasvavate nõudmiste tõttu mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise raames ettepaneku suurendada solidaarsus- ja hädaabireservi, sealhulgas ELSFi ülemmäära mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 ülejäänud neljaks aastaks 2,5 miljardi euro võrra (2023. aasta hindades). Ettepaneku eesmärk oli tugevdada ELi suutlikkust reageerida kriisidele ja hädaolukordadele. Läbivaatamine viidi lõpule 2024. aastal ja selle tulemusi analüüsitakse ELSFi 2024. aasta aruandes.

TOIMIKUTE SULGEMINE

Määruse artikli 8 lõikes 3 on sätestatud, et hiljemalt 24 kuud pärast rahalise toetuse väljamaksmise kuupäeva peab toetusesaajariik esitama rahalise toetuse rakendamise aruande (edaspidi „rakendamisaruanne“) koos selgitusega kulutuste põhjendatuse kohta (edaspidi „õigustatuse avaldus“).

Komisjon lõpetas 2023. aastal kaks ELSFi juhtumit.

Ungari, COVID-19 pandeemia 2020. aastal. ELSFi rahaline toetus oli kokku 39 723 926 eurot. Ungari ametiasutused esitasid rakendamisaruande ja õigustatuse avalduse 2022. aasta juunis. Ungari esitatud teabe põhjal oli rahastamiskõlblike kulude summa 39 723

³ COM(2023) 381, 23.8.2023.

926 eurot ning õigusnormide rikkumisi ei tuvastatud. Komisjon leidis, et finantskorrektsiooni ei ole vaja ning 2023. aasta oktoobris toimik suleti.

Itaalia, halvad ilmastikuolud 2019. aastal. ELSFi rahaline toetus oli kokku 211 707 982 eurot. Itaalia ametiasutused esitasid rakendamisaruaande ja õigustatuse avalduse 2023. aasta veebruaris. Itaalia esitatud teabe põhjal oli rahastamiskõlblike kulude summa 213 626 902,82 eurot, mis oli rohkem kui ELSFi toetus. Komisjon leidis, et finantskorrektsiooni ei ole vaja ning 2023. aasta detsembris toimik suleti.

KOKKUVÕTE

2023. aastal jätkus tõsiste loodusõnnetuste esinemine, alates enneolematutest üleujutustest liidus kuni katastroofilise maavärinani Türgis.

Need sündmused mitte ainult ei nõudnud inimesi, vaid avaldasid ka tohutut survet liidu ja kandidaatriikide majandusele ja ökosüsteemidele, rõhutades tungivat vajadust koordineeritud meetmete järele, et võidelda kliimamuutustega ja suurendada vastupanuvõimet tulevikuks.

Kõnealused katastroofid avaldavad survet ka ELSFi juba niigi pingelisele eelarvele. Türgile makstud 400 miljonit eurot on suurim abisumma, mis on kunagi makstud ELiga ühinemisläbirääkimisi pidavale riigile. See ELSFist välja makstud summa on märkimisväärne võrreldes ELSFi 2023. aasta kogueelarvega, mis oli 2011. aasta hindades vaid 500 miljonit eurot ja 2023. aasta hindades 662,45 miljonit eurot. Ühtlasi oli ELSFi jaoks rekordiliselt suur 100 miljoni euro suurune ettemakse Sloveeniale pärast 2023. aasta augusti üleujutusi.

Kokkuvõtteks võib öelda, et 2023. aastal saadud abitaotluste maht ja suurenenud surve ELSFi eelarvele kinnitasid märkimisväärset vajadust fondi toetuse järele.